

Év végi interjú Soltész Miklós államtitkárral

– Eseményekben gazdag évre tekinthet vissza a Miniszterelnökség Egyházi és Nemzetiségi Kapcsolatokért Felelős Államtitkársága. Megpezsdült a nemzetiségek kulturális és hitélete: szinte egymást érték a konferenciák, tanácskozások, jubileumok, emléknapok, felújított oktatási intézmények átadó ünnepségei és a fesztiválok. Államtitkár úr és munkatársai szinte mindenütt jelen voltak. Hogyan értékeli a nemzetiségek megélénkülő tevékenységét?

– Valóban, eseményekben gazdag és sokszínű év áll mögöttünk, számba venni is nehéz, hány helyen járhattam. Nem teszek különbséget fontos és kevésbé fontos események között, mert egy-egy nemzetiségi közösség életében jelentős lehet egy néhány millió forintból történő javítás, felújítás megvalósulása is. Persze nagy öröm, amikor sok tíz- vagy százmillió forintból tudunk egy intézményt megújítani. Így volt ez Gyulán, Baján és Lóréven vagy a felújított budapesti szerb iskolaközpontban. Pécssett folytatódik a horvát iskola, Szekszárdon a német nemzetiségi óvoda felújítása – örömmel sorolom ezeket a helyeket. A kis rendezvényektől a legnagyobbakig sok-sok öröm ér engem is. Sajnos csak a meghívások töredékének tudok eleget tenni, ugyanakkor munkatársaim révén ezeken a rendezvényeken is igyekszünk képviselni a kormányzatot.

Azok a nemzetiségek, amelyeket a szocializmus idején elnyomtak, hogy elveszítsék a nemzetiségi identitásukat, a rendszerváltás után pedig csendes belenyugvásban éltek, önkormányzataikon, kulturális szervezeteiken és egyházi intézményeiken keresztül mégis megmaradtak. Most egy szép korszakot élhetnek meg, amelynek máris sok eredménye látható. Kilenc év alatt az önkormányzatok által átvett nemzetiségi köznevelési intézmények száma az egykori tizenkettőről kilencvenegyre nőtt. Ez alatt az idő alatt a nemzetiségek támogatása az ötszörösére emelkedett, ez is azt mutatja, hogy a kormány nagymértékben segíti a fennmaradásukat.

Külön öröm, amikor a Nemzetiségekért-díjjal kitüntetettekkel, illetve a nemzetiségi ösztöndíjban részesülő diákokkal találkozom. Egy nagyvonalú ösztöndíjrendszer eredményeképpen minden évben ki tudunk emelni a nemzetiségi diákok közül néhány olyan tehetséges fiatalot, akik majd az egyes nemzetiségi közösségek életében a sikeres munka folytatói lehetnek. A fellendülésre utal az is, hogy egyre többen vallják magukat egy-egy nemzetiséghez tartozónak. Fel szoktam hívni a nemzetiségi közösségek figyelmét – például akár a választások előtt – az „etnobiznisz” néven elhíresült jelenség elkerülésére. Nagyon fontos ugyanis, hogy csak azok

Forrás: kormány.hu

részesüljenek támogatásban, akik valóban a nemzetiségeket szolgálják.

Az intézmények szerepe a nyelv átadásának terén is megnőtt, mivel a nyelvvésztés már sok családban végbe ment. Az a feladat, hogy az oktatási, kulturális intézményi rendszeren keresztül a nyelvet mégis megőrizték és továbbadják, hogy akár ismét otthoni nyelvvé válhasson. Sok területen támogattuk ezt az elmúlt időszakban: a nemzetiségek jó része intézményfenntartóként olyan iskolákat, óvodákat működtet, amelyek ezt a célt szolgálják. Sok támogatást adunk az iskolás gyerekek anyaországi látogatásához. Egy nemzetiség megmaradásában nagy szerepet játszanak az egyházak is, akár katolikus, református, evangélikus vagy ortodox kereszténységről van szó. Ezért az általuk használt templomok felújításához is támogatást kapnak a nemzetiségek. Idén például a szlovének részesültek ilyen segítségben. Bízom benne, hogy a hitélet is hozzájárul a nemzetiségi közösségek megmaradáshoz, de ezen túlmenően fiataloknak és időseknek egyaránt szükségük van a hitük gyakorlására.

– Különleges volt ez az év abból a szempontból is, hogy választások voltak. Ennek mérlegét most vonják meg a nemzetiségi szakemberek. Ön hogyan értékeli a választások tapasztalatait?

– Örömmel tapasztaltam a magas részvételt, aminek azért is örültem, mert én is a választásokon való részvételre buzdítottam a nemzetiségi közösségeinket országszerte. A demokráciának, a közéletnek

az is része, hogy bizonyos határig tud-e az ember kompromisszumot kötni vagy sem. Azt látom, hogy azoknál a nemzetiségeknél, ahol egyetlen listát indítottak, és így kerültek be az országos önkormányzatba a képviselők, ott a következő időszakban nagyobb stabilitás és békesség várható. Ez komoly erőt jelent majd a további munkában. Sajnos az ellenkezője is igaz: nagy feszültségek lehetnek ott, ahol nem így történt, és ez megnehezítheti az alkotómunkát, az emberek képviseletét. Öt év hosszú idő, egy közösség vezetéséhez kitartás kell és szükség van együttgondolkodásra is. Ezek nélkül nem lehet haladni, eredményeket elérni. Arra bízhatnám az országos önkormányzatba különböző közösségekből érkező képviselőket, hogy találják meg a közös hangot annak érdekében, hogy a nemzetiségükért együtt tudjanak dolgozni. Az egyes nemzetiségi önkormányzatoknak, a nemzetiséghez tartozó embereknek – különösen azoknak, akiknek anyaországa Közép-Európában van –, feladatuk, sőt, küldetésük, hogy amennyire lehetséges, jó irányba vigyék a nemzetek közötti érintkezést. Az anyaországgal való kapcsolat is sokkal könnyebb, ha a nemzetiségi közösség egységes.

– *A pályázatok kiírását és elbírálását a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. végzi. A megelőző évekhez képest korábban kiírták a nemzetiségi pályázatokat...*

– Gyakorlati oka van, hogy a Bethlen Gábor Alapkezelőhöz került a nemzetiségi támogatások kezelése. Államtitkárságunk az új kormányzati struktúrában az Emberi Erőforrások Minisztériumából a Miniszterelnökségre került, a BGA pedig ennek az egyik háttérintézménye. Valóban hamarabb, már ősszel meghirdettük a pályázatokat, éppen azért, hogy a kifizetések is mielőbb megérkezessenek a pályázókhoz.

– *Ön hogyan tekint a következő évre? Milyen feladatok állnak a nemzetiségi közösségek előtt?*

– Az őszi nemzetiségi önkormányzati választások idejére sok közösségben beérett az az együttműködés, amire nagy szükség van ahhoz, hogy a szószólók és az országos nemzetiségi önkormányzatok sikeresen dolgozzanak együtt. Fontos, hogy nemzetiségeinket az Országgyűlésben szószólók képviselik, akik bármely, a nemzetiségeket érintő ügyben kifejtethetik véleményüket. Bár a döntés a kormány, illetve az Országgyűlés felelőssége, a szószólók sok segítséget tudnak nyújtani nemcsak az általuk képviselt nemzetiségnek, hanem az összesnek. Az ő munkájuk viszont csak akkor teljes, ha mindezt a nemzetiségi önkormányzatok vezetőivel együtt végzik. Fontos kiemelni, hogy a kedvez-

ményes nemzetiségi mandátumnak köszönhetően a német közösségnek országgyűlési képviselője van, aki a parlamenti bizottságot is vezeti.

A 2020. évi tavaszi országgyűlési ülészak végére elkészül a következő évi költségvetés. Ez nem csupán a környező államokban, hanem Európában is különleges gyakorlat. A kormány és a Pénzügyminisztérium számára ez nehezebb feladat, nagy előnye azonban, hogy időben lehet tervezni. Már a nyár elején látjuk, hogyan tudunk az intézményeket fenntartó egyes nemzetiségeknek az iskolai, óvodai vagy kulturális intézményeik felújításához támogatást adni. Tudjuk, mennyi jut nemzetiségi ösztöndíjra vagy a felsőoktatásban képződő pedagógushallgatók ösztöndíjára. Célunk, hogy ők ne külföldön kamatoztassák tudásukat, hanem itthon helyezkedjenek el, és vegyenek részt a nemzetiségi tanítói, illetve az óvodai oktató-nevelő munkában.

Komoly feladat lesz a jövő évben a nemzetiségi törvény módosítása. Már most, az őszi ülészakra be akartuk vinni az előkészített anyagot, mégis úgy döntöttünk, hogy elhalasztjuk azt a tavaszi ülészakra. Egyrészt nem akartuk elvonni az energiát és a figyelmet az őszi nemzetiségi önkormányzati választásról, másrészt az volt a célunk, hogy az újonnan megválasztott önkormányzatoknak is legyen lehetőségük és idejük a tervezett módosítások megismerésére, véleményezésére. Az eddigi gyakorlattól jelentősen eltérő, nagy változásokat nem tervezünk. Megkértem a nemzetiségek vezetőit, hogy segítsenek az együttgondolkodásban, hogyan tudnánk tovább csökkenteni az „etnobiznisz” veszélyét. Olyan javaslatokat várunk, amelyek az Alaptörvénnyel összhangban, jogilag alátámasztva a nemzetiségek érdekeit szolgálják, és nem adnak lehetőséget visszaélésre.

A nemzetiségek köznevelési törvénymódosítással kapcsolatos kéréseit az Országgyűlés épp most tárgyalja. Eredménynek tartom, hogy negyven százalékra emelkedhet a pedagógusok nemzetiségi pótléka, és az óraszám arányos differenciálásra is lehetőség lesz. Az általános pedagógus béremelés mellett ez is hozzájárul a nemzetiségi területen jelentkező pedagógushiány megoldásához. Kiemelkedő nemzetiségi politikájával Magyarország más országoknak is példát mutat, ez a politika a határon túli magyarság számára is hoz eredményeket.

Karácsonyhoz és az év végéhez közeledve áldott ünnepeket kívánok a Barátság olvasóinak, és további eredményes munkát a nemzetiségi területen dolgozóknak!

– *Köszönjük az interjút!*

Balányi Klára